

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Факультет української філології, культури і мистецтва
Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з наукової роботи
Наталія ВІННІКОВА

«17» _____ 2024 р.



РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАУКОВИЙ СЕМІНАР

**КОРПУСИ ТЕКСТІВ ТА ЕЛЕКТРОННІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ
СИСТЕМИ**

для аспірантів

спеціальності 035 Філологія
освітньо третього рівня (освітньо-наукового)
освітньо-наукової програми «Філологія»

Київ – 2024

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Науковий семінар «Корпуси текстів та електронні лексикографічні системи»		
Вид дисципліни	Вибіркова	Вибіркова
Мова викладання навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	3/90	3/90
Рік навчання	II	II
Семестр	IV	IV
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні	24	12
Модульний контроль	6	-
Самостійна робота	60	78
Форма семестрового контролю	залік	Залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Науковий семінар «Корпуси текстів та електронні лексикографічні системи» визначає обсяг знань, що має бути опанований здобувачами відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу вибіркового блоку дисциплін «Українська мова»; необхідне методичне забезпечення, складники та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Метою наукового семінару «Корпуси текстів та електронні лексикографічні системи» є ознайомлення здобувачів із сучасними тенденціями розвитку корпусної лінгвістики та комп'ютерної лексикографії в умовах формування європейської науково-освітньої мережі й транснаціонального інтелектуального простору для впровадження стратегій інтернаціоналізації науки й освіти в Україні; формування в здобувачів наукового ступеня «доктор філософії» практичних навичок роботи з корпусами текстів та електронними лексикографічними системами.

Завдання:

- 1) розширити прикладні аспекти гуманітарної підготовки філологів;
- 2) визначити коло основних проблем корпусної лінгвістики та комп'ютерної лексикографії;
- 3) сформулювати знання про історичні й концептуальні передумови становлення української корпусної лексикографії, її етапи й основні тенденції розвитку;
- 4) ознайомити з типологією сучасних корпусних словників;
- 5) навчити здобувачів застосовувати знання, уміння й навички в роботі з корпусами текстів та електронними лексикографічними системами для добору фактичного матеріалу.

Під час лекційних і семінарських занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти здобувачі наукового ступеня «доктор філософії» набувають таких **програмних компетентностей**: ЗК – 1; 2; 8; 9 (загальні компетентності), СК – 1; 2; 3; 4; 5; 8 [спеціальні (фахові, предметні) компетентності]:

ЗК-1: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до генерування та обґрунтування нових ідей

ЗК-2: Здатність до пошуку, обробки, систематизації, аналізу та критичної оцінки інформації з різних джерел; критичного мислення; аналізу міждисциплінарних явищ та процесів; розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності; реалізації власного аксіологічного та наукового потенціалу.

ЗК-8: Здатність до громадянської та соціальної активності й відповідальності.

ЗК-9: Усвідомлення суспільної ваги моральних, культурних, наукових цінностей і шляхів їх збереження та примноження.

СК-1: Засвоєння й осмислення основних наукових концепцій, історії розвитку та сучасного стану філологічних знань, актуальних теоретичних і практичних проблем. Здатність аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних принципів і знань та на основі відповідних загальнонаукових методів.

СК-2: Здатність планувати, обґрунтовувати та оцінювати філологічне дослідження та передбачати його результати.

СК-3: Здатність збирати дані для філологічного дослідження, науково систематизувати, аналізувати та інтерпретувати філологічні явища.

СК-4: Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК-5: Здатність оперувати ґрунтовними лінгвістичними знаннями, зокрема в сфері лінгвосеміотики, концептології, контрастивної лінгвістики, семантики; застосовувати різні види лінгвістичного аналізу.

СК-8: Здатність планувати і здійснювати комплексні наукові дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання, зокрема в міждисциплінарних напрямках; планувати, тактично й стратегічно організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології; здійснювати проектну діяльність на засадах лідерства.

3. Результати навчання за дисципліною

Після опанування дисципліни *«Корпуси текстів та електронні лексикографічні системи»* здобувачі повинні мати такі **програмні результати навчання:**

РН 1. Демонструвати знання в галузі гуманітаристики, зокрема філології: глибоке розуміння ролі науки, освіти і культури в розвитку цивілізації; знання філософії та методології науки; застосування філософських ідей і концепцій у власних дослідженнях; знання структури, форм і методів наукового пізнання, їхньої еволюції, методології наукових досліджень.

РН 2. Виявляти глибокі теоретичні знання в обсязі, необхідному для розв'язання професійних і науково-дослідних завдань, зокрема: основних класичних і новітніх філологічних концепцій; фундаментальних праць з обраного напрямку дослідження; змісту теоретичних і прикладних філологічних дисциплін; теоретичних і практичних проблем у галузі дослідження.

РН 4. Аналізувати явища суспільного життя на основі системного наукового світогляду; пов'язувати конкретні завдання професійної та науково-інноваційної діяльності із загальнофілософськими проблемами; визначати міждисциплінарний характер наукових проблем у філології.

РН 7. Складати, обґрунтовувати та оцінювати план і дизайн філологічного дослідження, передбачати його результати; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, наявні літературні дані.

РН 9. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності.

РН 15. Професійно, аргументовано, етично виважено і соціально відповідально пояснювати сутність конкретних філологічних явищ та пов'язаних із ними наукових проблем, висловлювати власну думку щодо них.

РН 16. Критично оцінювати наукові філологічні напрями, школи, підходи і методи на основі їх аналізу

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичне планування навчальної дисципліни (денна форма)

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, відведених на:					
		Разом	Лекції	Семинарські заняття	Самостійна Робота	Семестровий контроль	Модульний контроль
Змістовий модуль 1. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства							
1.	Тема 1. Корпусні студії: діахронний і синхронний аспекти.	12	2		10		
2.	Тема 2. Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови.	13	2	2	8		1
3.	Тема 3. Корпусна розмітка.	13	2	2	8		1
4.	Тема 4. Методи вилучення інформації з корпусу. Створення формалізованих описів для розроблення корпусу.	11	2		8		1
Усього за модуль		49	8	4	34		3
Змістовий модуль 2. Продукування корпусів текстів та можливості їх використання. Електронні лексикографічні системи							
5.	Тема 5. Технологія створення корпусів текстів.	13	2	2	8		1
6.	Тема 6. Комп'ютерні програми для роботи з корпусом.	13	2	2	8		1
7.	Тема 7. Корпусні дослідження в сучасній лінгвістиці. Корпусна лексикографія.	15	2	2	10		1
Усього за модуль		41	6	6	26		3
Разом годин		90	14	10	60		6

Тематичне планування навчальної дисципліни (заочна форма)

№ з/п	Назви змістових модулів і тем	Кількість годин, відведених на:					
		Разом	Лекції	Семінарські заняття	Самостійна Робота	Семестровий контроль	Модульний контроль
Змістовий модуль 1. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства							
1.	Тема 1. Корпусні студії: діахронний і синхронний аспекти.	14	2		12		
2.	Тема 2. Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови.	12		2	10		
3.	Тема 3. Корпусна розмітка.	14	2		12		
4.	Тема 4. Методи вилучення інформації з корпусу. Створення формалізованих описів для розроблення корпусу.	12		2	10		
Усього за модуль		52	4	4	44		
Змістовий модуль 2. Продукування корпусів текстів та можливості їх використання. Електронні лексикографічні системи							
5.	Тема 5. Технологія створення корпусів текстів.	14	2		12		
6.	Тема 6. Комп'ютерні програми для роботи з корпусом.	12		2	10		
7.	Тема 7. Корпусні дослідження в сучасній лінгвістиці. Корпусна лексикографія.	12			12		
Усього за модуль		38	2	2	34		
Разом годин		90	6	6	78		

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОГО МОВОЗНАВСТВА

Тема 1. Корпусні студії: діахронний і синхронний аспекти

Основні поняття та визначення корпусної лінгвістики. Корпусна лінгвістика в системі мовознавчих наук. Відмінності між корпусною та традиційною лінгвістикою; корпусною лінгвістикою і комп'ютерною лінгвістикою. Лінгвістичні (мовні) та нелінгвістичні корпуси. Історія лінгвістичних корпусів: від паперових конкордансів і картотек до електронного корпусу. Корпусна лінгвістика з 60-х років ХХ ст. до 2000-х років. Корпусна лінгвістика в Україні.

Рекомендована література:

Основна: 2–6

Додаткова: 2; 4; 8; 10; 12; 15; 16; 19; 20; 24; 26

Тема 2. Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови

Поняття лінгвістичного корпусу. Конститутивні параметри корпусу текстів. Класифікація (типологія) корпусів за різними принципами. Усні / писемні корпуси. Статичні / динамічні корпуси. Одномовні / багатомовні корпуси. Анотовані / неанотовані корпуси. Створення і розроблення корпусних систем української мови. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК). Корпус текстів української мови на лінгвістичному порталі mova.info. Загальномовний (або національний) неанотований та несистематизований корпус української мови. Корпус українських інтернет-текстів у Лейпцизькому університеті. Корпус інтернет-текстів на платформі «Лабораторія української».

Практичне заняття 1

Рекомендована література:

Основна: 3–6

Додаткова: 1; 3; 5; 6; 7; 10; 19; 20; 21; 25

Тема 3. Корпусна розмітка

Поняття корпусної розмітки. Засоби створення та розмітки корпусів. Металінгвістична розмітка. Структурне маркування. Лінгвістична анотація і метадані. Типи корпусної розмітки. Вимоги до розмітки.

Практичне заняття 2

Рекомендована література:

Основна: 3–5

Додаткова: 4; 10; 17

Тема 4. Методи вилучення інформації з корпусу. Створення формалізованих описів для розроблення корпусу.

Спеціальні комп'ютерні програми для вилучення інформації. Типи вилученої інформації. Списки слів і конкорданси. Мовний корпус як комп'ютерна база даних. Процеси токенизації, лематизації, стемінгу і парсингу: специфіка, цілі, результати. Корпусні менеджери. Словниковий і безсловниковий способи.

Рекомендована література:

Основна: 3–6

Додаткова: 10; 11; 12

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

ПРОДУКУВАННЯ КОРПУСІВ ТЕКСТІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ. ЕЛЕКТРОННІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ СИСТЕМИ

Тема 5. Технологія створення корпусів текстів

Етапи створення корпусу. Визначення джерел лінгвістичного матеріалу. Оцифрування текстів (перетворення на комп'ютерну форму). Попереднє оброблення текстів. Конвертування й графематичний аналіз. Коректування результатів автоматичної розмітки. Конвертування розмічених текстів. Забезпечення доступу до корпусу. Міжнародні стандарти в галузі корпусної лінгвістики. Стандартизація в корпусній лінгвістиці. Стандарти кодування корпусів. Стандарти оцінки корпусів. Огляд міжнародних стандартів корпусної лінгвістики. Стандарти TEI. Структура тексту TEI.

Практичне заняття 3

Рекомендована література:

Основна: 3–6

Додаткова: 1; 3; 4–6; 12

Тема 6. Комп'ютерні програми для роботи з корпусом

Комп'ютерні програми для аналізу даних корпусу. Спеціальні програмні засоби: конкордансери і корпусні менеджери. Програма AntConc як одна із найзручніших безкоштовних комп'ютерних програм для роботи з корпусом. Програми аналізу і лінгвістичного оброблення текстів (TextAnalyst, AOT та ін.) Програми перетворення текстів (TextTransformer, XReplacer). Психолінгвістичні програми (ПСИ-Офіс, ВААЛ-міні). Генератори текстів (RWC). Системи оброблення природної мови і машинного перекладу (автоматичний словник «Мультитран», Google Перекладач). Словники і тезауруси. Візуалізація корпусних даних. Створення графіків.

Практичне заняття 4

Рекомендована література:

Основна: 3–6

Додаткова: 4; 12

Тема 7. Корпусні дослідження в сучасній лінгвістиці. Корпусна лексикографія

Сфери застосування лінгвістичних корпусів. Корпусобазовані та корпусокеровані лінгвістичні дослідження. Корпуси для аналізу вживання мовних одиниць у різних стилях, жанрах, у різних авторів тощо. Застосування корпусів у дискурсології, літературознавстві, перекладознавстві, судовій лінгвістиці та соціолінгвістиці. Корпуси для навчання іноземної мови. Корпусні дослідження лексики, граматики, синтаксису, семантики, прагматики. Корпусні дослідження в галузі стилістики, лінгвістичного аналізу текстів та діалектології. Корпусні системи і лексикографія. Текстoorієнтовані словники: конкорданси; словники мови автора; словники цитат, крилатих виразів; частотні словники; словопоказчики. Власне корпусна лексикографія. Корпусно-інформативні словники. Корпусно-керовані словники.

Практичне заняття 5

Рекомендована література:

Основна: 1; 3–6

Додаткова: 3; 10; 12–14; 18–20; 22–24

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (денна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		К-сть одиниць	Максимальна кількість балів	К-сть одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3
Робота на семінарському занятті	10	2	20	3	30
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	5	25
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Семестровий контроль	-	-	-	-	-
<i>Разом</i>		-	86	-	86
Максимальна кількість балів: 172					
Розрахунок коефіцієнта: $172:100 = 1,72$					

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень аспірантів (заочна форма)

Вид діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		К-сть одиниць	Максимальна кількість балів	К-сть одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	1	2	2	1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	20	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35	6	30
Виконання модульної роботи					
Семестровий контроль	-	-	-	-	-
<i>Разом</i>		-	59	-	42
Максимальна кількість балів: 101					
Розрахунок коефіцієнта: $101:100 = 1,01$					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Змістовий модуль 1

КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОГО МОВОЗНАВСТВА

Тема 1. Корпусні студії: діахронний і синхронний аспекти

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).
2. Скласти схему «Основні поняття і категорії корпусної лінгвістики» (5 б).

Тема 2. Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).
2. Скласти схему «Типологія корпусів за різними принципами» (5 б).



Тема 3. Корпусна розмітка

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).
2. Дослідити призначення і функціонал Корпусу української мови, схарактеризувати корпусні розмітки: (5 б)



Тема 4. Методи вилучення інформації з корпусу

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка за модуль – 35 балів.
2. Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу, наявність мультимедійної презентації, правильність складання таблиці та схеми.

Змістовий модуль 2

ПРОДУКУВАННЯ КОРПУСІВ ТЕКСТІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ. ЕЛЕКТРОННІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ СИСТЕМИ

Тема 5. Технологія створення корпусів текстів

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці тощо для кращого засвоєння теми). (5 б)

Тема 6. Комп'ютерні програми для роботи з корпусом

1. Опрацювати й доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці тощо для кращого засвоєння теми). (5 б)
2. Обґрунтувати доцільність використання однієї з комп'ютерних програм для вашого наукового дослідження. Продемонструвати її можливості. (5 б)

Тема 7. Корпусні дослідження в сучасній лінгвістиці. Корпусна лексикографія

1. Опрацювати й доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці тощо для кращого засвоєння теми). (5 б)
2. Обґрунтувати можливості використання корпусу текстів у вашому науковому дослідженні. Дібрати лексичний матеріал із корпусу. (5 б)

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка за модуль – 25 балів.
2. Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу, наявність мультимедійної презентації.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання (з/ф)

Змістовий модуль 1

КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОГО МОВОЗНАВСТВА

Тема 1. Корпусні студії: діахронний і синхронний аспекти

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).
2. Скласти схему «Основні поняття і категорії корпусної лінгвістики» (5 б).

Тема 2. Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).
2. Скласти схему «Типологія корпусів за різними принципами» (5 б).



Тема 3. Корпусна розмітка

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).
2. Дослідити призначення і функціонал Корпусу української мови, схарактеризувати корпусні розмітки: (5 б)



Тема 4. Методи вилучення інформації з корпусу

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці, мультимедійна презентація тощо для кращого засвоєння теми) (5 б).

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка за модуль – 35 балів.
2. Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу, наявність мультимедійної презентації, правильність складання таблиці та схеми.

Змістовий модуль 2

**ПРОДУКУВАННЯ КОРПУСІВ ТЕКСТІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ.
ЕЛЕКТРОННІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ СИСТЕМИ**

Тема 5. Технологія створення корпусів текстів

1. Опрацювати та доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці тощо для кращого засвоєння теми). (5 б)

Тема 6. Комп'ютерні програми для роботи з корпусом

1. Опрацювати й доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці тощо для кращого засвоєння теми). (5 б)
2. Обґрунтувати доцільність використання однієї з комп'ютерних програм для вашого наукового дослідження. Продемонструвати її можливості. (5 б)

Тема 7. Корпусні дослідження в сучасній лінгвістиці. Корпусна лексикографія

1. Опрацювати й доповнити лекційний матеріал (опорні схеми, таблиці тощо для кращого засвоєння теми). (5 б)
2. Підготувати повідомлення на одну з тем (ураховуючи напрям дослідження): (5 б)
«Корпусні дослідження в галузі лексикології»; (1б)
«Корпусні дослідження в царині граматики»; (1б)
«Корпусні дослідження семантики»; (1б)
«Корпусні дослідження прагматики і дискурсивний аналіз»; (1б)
«Корпусні дослідження в галузі соціолінгвістики»; (1б)
3. Обґрунтувати можливості використання корпусу текстів у вашому науковому дослідженні. Дібрати лексичний матеріал із корпусу. (5 б)

Критерії оцінювання

1. Максимальна оцінка за модуль – 30 балів.
2. Оцінюється самостійність мислення, аргументованість тез, вихід на рівень теоретичного узагальнення фактологічного матеріалу, наявність мультимедійної презентації.

**Критерії оцінювання виконаних аспірантами завдань
для самостійної роботи**

Самостійну роботу аспірантів з навчальної дисципліни «Корпуси текстів та електронні лексикографічні системи» оцінюють за такими параметрами:

5 балів – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, із наведенням прикладів і застосуванням методу аналізу. Студент самостійно працює з науковою літературою; робить висновки; уміє формулювати й обґрунтовувати власну позицію.

4 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, лаконічно, змістовно, обґрунтовано, але з деякими помилками щодо викладу матеріалу та без наведення прикладів до окремих фактів і явищ. Студент працює із запропонованою науковою літературою; робить висновки. Однак у процесі відтворення самостійно дібраного матеріалу простежено брак власних суджень та узагальнень.

3 бали – завдання для самостійної роботи виконані в повному обсязі, але з порушенням логіки й послідовності викладу матеріалу та без ілюстрування прикладами. Допущено стилістичні

помилки, неточно вжито терміни, довільно витлумачено факти. Студент працює із запропонованою науковою літературою, але аналізує її недбало, без висвітлення поглядів різних науковців.

2 бали – завдання для самостійної роботи виконані не в повному обсязі, частково самостійно. Студент володіє матеріалом на початковому рівні, викладає його хаотично й необґрунтовано, без дотримання мовних норм; має фрагментарні навички роботи з науковими джерелами і не вміє робити висновки.

1 бал – виконано менше ніж половину завдань для самостійної роботи. Матеріал фрагментарний, не систематизований, не ілюстрований прикладами, порушена структура викладу. Його основу становить необґрунтоване копіювання чужих думок і позицій. Студент не вміє працювати з науковими джерелами й робити узагальнення.

0 балів – більшу частину самостійних завдань не виконано. Студент лише частково володіє навчальним матеріалом, не вміє чітко, лаконічно й послідовно висвітлювати його; не працює з науковими і навчальними джерелами.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Кожний модуль включає бали за модульну контрольну роботу (модульний контроль), який провадять після завершення вивчення навчального матеріалу модуля. Студенти виконують модульні контрольні роботи в ЕНК.

Змістовий модуль 1

Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства

Форма проведення: дистанційний формат, онлайн-тестування.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання виконання студентами модульних контрольних робіт: модульна контрольна робота містить 25 тестових завдань, правильна відповідь на одне тестове завдання – 1 бал.

Змістовий модуль 2

Продуктування корпусів текстів та можливості їх використання.

Електронні лексикографічні системи

Форма проведення: дистанційний формат, захист проекту.

Максимальна кількість балів: 25 балів.

Критерії оцінювання виконання здобувачами власного проекту (аналіз будь-якого корпусу) за такими модулями:

1. Опис корпусу, джерел матеріалу. Основне завдання корпусу. Можливості корпусу (5 б.).
2. Вияв базових параметрів корпусу (5 б.).
3. Обґрунтування функційності і зручності використання корпусних побудов (5 б.).
4. Опис будь-якої лінгвістичної особливості / особливостей корпусу, яку / які зафіксували в процесі роботи над проектом (5 б.).
5. Висновки (5 б.).

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання (д/ф)

Семестровий контроль відбуватиметься у формі заліку (максимум 100 балів).

Навчальні досягнення здобувачів зі змістових модулів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю та виконання самостійних завдань, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (максимально можна набрати 172 бали, відповідно коефіцієнт – 1,72).

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання (з/ф)

Семестровий контроль відбуватиметься у формі заліку (максимум 100 балів).

Навчальні досягнення здобувачів зі змістових модулів оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності та виконання самостійних завдань, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (максимально можна набрати 101 бали, відповідно коефіцієнт – 1,01).

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю (для самоконтролю)

1. Основні поняття та визначення корпусної лінгвістики.
2. Корпусна лінгвістика в системі мовознавчих наук. Відмінності між корпусною та традиційною лінгвістикою; корпусною і комп'ютерною лінгвістикою.
3. Історія лінгвістичних корпусів: від паперових конкордансів і картотек до електронного корпусу.
4. Корпусна лінгвістика з 60-х років ХХ ст. до 2000-х років. Корпуси першого, другого, третього покоління.
5. Корпусна лінгвістика в Україні.
6. Поняття лінгвістичного корпусу. Конститутивні параметри корпусу текстів.
7. Класифікація (типологія) корпусів за різними принципами.
8. Огляд корпусних систем української мови.
9. Поняття корпусної розмітки, типи й засоби.
10. Спеціальні комп'ютерні програми для вилучення інформації.
11. Типи вилученої інформації. Списки слів і конкорданси.
12. Мовний корпус як комп'ютерна база даних.
13. Корпусні менеджери.
14. Етапи створення корпусу.
15. Стандартизація в корпусній лінгвістиці.
16. Комп'ютерні програми для аналізу даних корпусу.
17. Візуалізація корпусних даних. Створення графіків.
18. Сфери застосування лінгвістичних корпусів.
19. Корпусобазовані та корпусокеровані лінгвістичні дослідження.
20. Корпусна лексикографія.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90–100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82–89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75–81 балів	Добре – загалом добрий рівень знань (умінь) із незначною кількістю помилок.
D	69–74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності.
E	60–68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь).
FX	35–59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, із можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання.
F	1–34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням – досить низький рівень знань (умінь), що потребує повторного вивчення дисципліни

7. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ (ДФ)

«Корпуси текстів та електронні лексикографічні системи»

Разом: 90 год., зокрема: лекції – 14 год., практичні заняття – 10 год., МК – 6 год., самостійна робота – 60 год.

		I–IV				V–VII					
		Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
Назва модуля		КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОГО МОВОЗНАВСТВА							ПРОДУКУВАННЯ КОРПУСІВ ТЕКСТІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ. ЕЛЕКТРОННІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ СИСТЕМИ		
К-сть балів за модуль		84 балів				88 балів					
Лекції	Тема лекцій	I	II	III	IV	V	VI	VII			
	Тема лекцій	Корпусні студії: діахронні і синхронні аспекти (1 б.)	Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови (1 б.)	Корпусна розмітка (1 б.)	Методи вилучення інформації з корпусу. Створення формалізованих описів для розроблення корпусу (1 б.)	Технологія створення корпусів текстів (1 б.)	Комп'ютерні програми для роботи з корпусом (1 б.)	Корпусні дослідження сучасній лінгвістиці. Корпусна лексикографія (1 б.)			
	Тема семінарських занять		Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови (11 б.)	Корпусна розмітка (11 б.)		Технологія створення корпусів текстів (11 б.)	Комп'ютерні програми для роботи з корпусом (11 б.)	Корпусні дослідження сучасній лінгвістиці. Корпусна лексикографія (11 б.)			
	Самостійна робота	(10 б.)	(10 б.)	(10 б.)	(5 б.)	(5 б.)	(10 б.)	(10 б.)			
	Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 б.)					Модульна контрольна робота 2 (25 б.)				
	Семестровий контроль	Залік									

6. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТКА ДИСЦИПЛІНИ (з/Ф)

«Корпуси текстів та електронні лексикографічні системи»

Разом: 90 год., зокрема: лекції – 6 год., практичні заняття – 6 год., самостійна робота – 78 год.

		I–IV			V–VII			
Тиждень Модулі		Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			
Назва модуля		КОРПУСНА ЛІНГВІСТИКА ЯК ГАЛУЗЬ ПРИКЛАДНОГО МОВОЗНАВСТВА			ПРОДУКУВАННЯ КОРПУСІВ ТЕКСТІВ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ. ЕЛЕКТРОННІ ЛЕКСИКОГРАФІЧНІ СИСТЕМИ			
К-сть балів за модуль		59 балів			42 балів			
Лекції		I	II	III	IV	V	VI	VII
Теми лекцій		Корпусні студії: діахронний і синхронний аспекти (1 б.)	Корпуси текстів природної мови, їх типологія. Корпусні системи української мови (11 б.)	Корпусна розмітка (1 б.)	Корпусна розмітка (11 б.)	Технологія створення корпусів текстів (1 б.)	Комп'ютерні програми для роботи з корпусом (11 б.)	
Теми семінарських занять								
Самостійна робота		(10 б.)	(10 б.)	(10 б.)	(5 б.)	(5 б.)	(10 б.)	(15 б.)
Види поточного контролю		Залік						
Семестровий контроль		Залік						

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література

1. Бобкова Т. В. Українська корпусна лексикографія: основні етапи й тенденції розвитку. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». Острого, 2014. Вип. 49. С. 267–270.
2. Голощук С. Л. Історичні передумови розвитку корпусної лінгвістики. 2017. URL : <https://www.academia.edu/38226753>
3. Демська-Кульчицька О. Основи національного корпусу української мови : монографія. Київ : Інститут української мови НАНУ, 2005. 219 с.
4. Жуковська В. В. Вступ до корпусної лінгвістики: навч. посіб. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 140 с.
5. Широков В. Лінгвістично-інформаційні студії. У 5 тт. Т. 4. Корпусна та когнітивна лінгвістика / Український мовно-інформаційний фонд НАН України. Київ, 2018. 246 с.
6. Шведова М. Генеральний регіонально анований корпус української мови (ГРАК) як інструмент дослідження лексико-граматичної варіативності. *Людина. Комп'ютер. Комунікація*: зб. наук. праць. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2019. С. 145–148.
7. MacEnery T., Hardie A. *Corpus Linguistics: Method, Theory and Practice*. Cambridge University Press, 2012. 294 p.

Додаткова література

1. Балог В., Демська-Кульчицька О. Національний корпус української мови: підкорпус художньої літератури. *Лексикографічний бюлетень* : зб. наук. праць. URL : <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/72811/02-Balog.pdf?sequence=1>.
2. Бобкова Т. В. До визначення корпусної лінгвістики в сучасному мовознавстві. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Філологічна». Вип. 45. Острого, 2014. С. 3–6.
3. Бобкова Т., Перебийніс В., Сорокін В. Частотні словники паралельних текстів. *Людина. Комп'ютер. Комунікація* : зб. наук. праць. Львів : Вид. Національного університету «Львівська політехніка», 2008. С. 158–160.
4. Волошин В. Г. Комп'ютерна лінгвістика : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. 382 с.
5. Данилюк І. Корпус текстів для вивчення граматичної службовості. *Лінгвістичні студії* : зб. наук. праць. Вип. 26. Донецьк : ДонНУ, 2013. С. 224–229.
6. Дарчук Н. П. Дослідницький корпус української мови: основні засади і перспективи. *Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка*. Серія : Літературознавство. Мовознавство. Фольклористика. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2010. № 21. С. 45–49.
7. Демська-Кульчицька О. Національний корпус української мови: концептуальний аспект. *Лексикографічний бюлетень*: зб. наук. праць. Київ : Ін-т української мови НАН України, 2006. Вип. 13. С. 5–9.
8. Демська-Кульчицька О. М. Базові поняття корпусної лінгвістики. *Українська мова*. 2003. № 1. С. 42–47.
9. Загнітко А. П. Словник сучасної лінгвістики: Поняття і терміни : у 4 т. Донецьк : ДонНУ, 2012. Т. 1. 402 с.; Т. 2. 350 с.; Т. 3. 426 с.; Т. 4. 388 с.
10. Загнітко А., Ситар Г., Данилюк І. Структура і модель бази даних «українські частки та їхні еквіваленти». *Комп'ютерна лінгвістика: сучасне і майбутнє*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : КНЛУ, 2012. С. 21–22.
11. Карпіловська Є. Комп'ютерне моделювання мовних змін: система мови і текст. *Комп'ютерна лінгвістика : сучасне і майбутнє*. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Київ : КНЛУ, 2012. С. 25–26.

12. Карпіловська Є. А. Вступ до комп'ютерної лінгвістики. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2006. 184 с.
13. Карпіловська Є. А. Машинні версії традиційних словників як основа для укладання комп'ютерних словників і тезаурусів. *Мовознавство*. 1996. № 4–5.
14. Клименко Н. Ф., Русанівський В. М. Від універсальної бази лінгвістичних знань до комп'ютерного укладання словників. *Мовознавство*. 1995. № 4–5. С. 3–10.
15. Ковбасюк Л. А. Корпусна лінгвістика та германістика: теоретичні засади та перспективи. *Філологічні науки*. 2017. Кн. 1. С. 9–13.
16. Кошка Н. І. Огляд розвитку та стану корпусної лінгвістики в історичному аспекті. Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер.: Філологічна. 2009. Вип. 11. С. 247–252. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2009_11_43.
17. Леміш Н. Є. Корпусна метарозмітка спеціальних текстів з лінгвоантропogeneзу. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. 2017. Вип. 15. С. 139–150.
18. Мейзерська І. В. Корпусний підхід у сучасній лінгвістиці: перспективи і можливості застосування. *Науковий вісник кафедри Юнеско КНЛУ*. Серія : Філологія – Педагогіка – Психологія. 2014. Вип. 28. С. 53–58.
19. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.
20. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля-К., 2006. 716 с.
21. Шведова М. Динаміка синтаксичних конструкцій на позначення шляху при дієсловах руху: корпусне дослідження. *Українська мова*. 2018. № 3. С. 67–79.
22. Широков В. А., Рабулець О. Г., Шевченко І. В., Костишин О. М., Якименко К. М. Технологічні основи сучасної тлумачної лексикографії. *Мовознавство*. 2002. № 6. С. 49–86.
23. Biber D., Conrad S., Reppen R. *Corpus Linguistics: Investigating Language Structure and Use*. Cambridge University Press, 1998. URL : http://books.google.com.ua/books?id=2h5F7TXa6psC&redir_esc=y.
24. Meyer Ch. P. *English Corpus Linguistics. An introduction*. Cambridge University Press, 2004. 168 p.
25. Sinclair J. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford : Oxford University Press, 1991. 170 p.

Інформаційні ресурси

1. Браунський український корпус. URL : <https://github.com/brown-uk/corpus>.
2. Великий електронний словник української мови (ВЕСУМ). URL : <https://r2u.org.ua/vesum/>.
3. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, Т. Ніколаєнко та ін. Київ; Львів; Єна, 2017–2022. URL : <http://uacorporus.org/> uacorporus.org.
4. Корпус текстів української мови. URL : <http://www.mova.info/corpus.aspx?l1=209>.
5. Корпус української мови бібліотеки «Чтиво». URL : <http://korpus.org.ua/>. Український веб-корпус Лейпцизького університету. URL : https://corpora.unileipzig.de/en?corpusId=ukr-ua_web_2019&fbclid=IwAR16-gXBSiSsSOmTDTr8vpDThRdYj4-NSZAmP6YIKHMvVueNUZ79sN2c4VQ
6. Lang-uk. Корпуси українських текстів. URL : <https://lang.org.ua/uk/corpora/>.